

АВТОМОБИЛЬНО-ДОРОЖНЫЙ ИНСТИТУТ
ГОСУДАРСТВЕННОГО ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ
«ДОНЕЦКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ»

Факультет «Экономика и управление»
Кафедра «Менеджмент организаций»

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

дисциплины «Региональная экономика»
направление подготовки – «Экономическая кибернетика»

Курс – II, семестр – 4

Горловка

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ РОЗДІЛ

1.1. Загальні положення

Робоча програма складена згідно з типовою програмою дисципліни «Регіональна економіка» спеціальності 6.030502 «Економічна кібернетика», складена у відповідності освітньо-професійною програмою бакалавра у напрямку 0305 «Економіка та підприємництво».

«Регіональна економіка» - це одна із профілюючих дисциплін, яку вивчають студенти спеціальності «Економічна кібернетика».

Регіональна економіка — це галузь економічної науки, яка вивчає територіальну організацію виробництва. Вона описує економічні процеси та явища, які пов'язані з ринковим розвитком господарства різних регіонів та їх включення у єдиний економічний простір. Регіональна економіка виникла в Сполучених Штатах Америки в 50-х роках 20-го сторіччя на межі поєднання економіки та економічної географії. Засновником цієї науки вважається Уолтер Айзард. На території колишнього СРСР регіональна економіка почала розвиватися вже в 60-х роках, де її вважали підгалуззю економічної науки, яка вивчає економічний розвиток регіонів для кращого регіонального розміщення народного господарства.

Головним завданням регіональної економіки є наукове обґрунтування раціонального розміщення підприємств народного господарства.

Дисципліна складається з таких розділів:

1. Предмет, метод і завдання дисципліни.
2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.
3. Економічне районування та територіальна організація господарства.
4. Регіон у системі територіального поділу праці.
5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.
6. Механізм реалізації регіональної економічної політики.
7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах.
8. Природний та трудовресусний потенціал України.
9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення.
10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем.
11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку.
12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в Європейські та інші світові структури.
13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил.

1.2. Мета викладання дисципліни

Основною метою вивчення наданої дисципліни є: формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки.

1.3. Задачі вивчення дисципліни і основні вимоги до рівня засвоєння змісту дисципліни

Основними задачами вивчення дисципліни є: засвоєння теорії регіональної економіки і регіонального розвитку, наукових основ регіональної економічної політики; оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її регіонів; об'єктивну необхідність раціонального та ефективного використання природних, наукововиробничих, людських ресурсів регіонів країни; засвоєння принципів раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, понять про екологічний моніторинг, екологічні нормативи і стандарти.

1.4. Перелік дисциплін, необхідних для вивчення даної дисципліни: основи економічної теорії, макроекономіка, статистика.

1.5. Місце дисципліни в професійній підготовці спеціаліста

«Регіональна економіка» відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки і є теоретично-методологічною базою при підготовці бакалаврів за спеціальністю 6.030502 «Економічна кібернетика».

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

2.1. Семестр 4

3.1.1. Лекційні заняття

Тема і зміст лекцій дисципліни «Інвестування» наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Теми і зміст лекцій семестр 4

Номер теми	Назва теми та її зміст	Обсяг лекцій, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	Предмет, метод і завдання дисципліни Об'єкт та предмет дослідження регіональної економіки. Історія розвитку регіональної економіки. Методологія регіональної економіки. Основні завдання регіональної економіки як науки. Проблеми функціонування регіональної економіки в Україні.	2	2
2	Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів Закономірності розміщення продуктивних сил. Принципи розміщення продуктивних сил. Фактори і критерії розміщення продуктивних сил і формування економіки регіону.	2	2
3	Економічне районування та територіальна організація господарства Поняття територіальної організації продуктивних сил. Територіальний поділ праці та його вплив на структуру господарства. Концепція енерговиробничих циклів. Поняття і форми територіально-виробничих комплексів. Форми територіальної організації продуктивних сил.	2	2
4	Регіон у системі територіального поділу праці Основні районоутворюючі фактори. Поняття економічного району, регіону та регіональної економіки. Ієрархія економічних районів, їх основні типи. Мережа економічних районів України.	2	2

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4
5	<p>Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики. Механізм реалізації регіональної економічної політики Зміст та завдання державної регіональної політики. Методи проведення державної регіональної соціально-економічної політики. Інструменти і форми регіональної державної економічної політики. Програми соціально-економічного розвитку регіону.</p>	2	2
6	<p>Природний та трудовий потенціал України Природно-ресурсний потенціал як економічна категорія. Основні напрями аналізу природно-ресурсного потенціалу. Природні умови, їх вплив на формування територіальної структури суспільного виробництва. Природні ресурси як частина продуктивних сил. Типологія природно-ресурсного потенціалу та природно-ресурсні комплекси. Економічна оцінка природних умов та ресурсів. Природний рух населення та регіональна різниця в розміщенні та динаміці трудових ресурсів. Ринок праці: структура і динаміка. Взаємозв'язок розміщення трудових ресурсів та розміщення виробництва. Розселення населення.</p>	4	4
7	<p>Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення Методи регіональної економіки. Теорії просторової економіки. Картографічне моделювання природно-ресурсного потенціалу. Територіальні схеми розміщення окремих галузей народного господарства. Показники, що узагальнюють розвиток і розміщення виробництва. Територіальний баланс: зміст та види. Функціональна і галузева структура суспільного виробництва. Система оптимізаційних моделей. Призначення та застосування районно-галузевих моделей.</p>	3	3
	Всього лекційних занять	17	17

2.1.2. Практичні заняття

Таблиця 2.2 – Теми і зміст практичних занять семестр 4

№ п/п	Назва теми практичних занять	Обсяг практичних занять, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	Сучасні методи аналізу територіальної організації народного господарства	4	2
2	Еволюція моделей розміщення виробництв і просторової організації народного господарства	4	2
3	Фактори і умови розміщення продуктивних сил	4	2
4	Методи економічного обґрунтування територіально-комплексного розвитку виробництва	5	2
	Всього практичних занять	17	9

2.1.3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійної проробки лекційного матеріалу при підготовці до практичних і лекційних занять, роботи з законодавчою та періодичною літературою. Обсяг самостійної роботи наведено в табл. 2.1-2.2.

3. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Питання до заліку

1. Регіональна економіка: сутність, причини виникнення, предмет, об'єкт і завдання.
2. Регіон: поняття, просторові складові, види.
3. Методи регіональної економіки.
4. Закономірності розміщення продуктивних сил.
5. Принципи розміщення продуктивних сил.
6. Фактори розміщення продуктивних сил.
7. Економічний район: поняття, ознаки. Практичне значення районування.
8. Історичний огляд розвитку економічного районування України.
9. Економічне районування України за В.А. Поповкіним. Характеристика районів.
10. Економічне районування України за М.Д. Пістуном. Характеристика районів.
11. Регіональна політика: поняття, передумови впровадження, об'єкти, суб'єкти, мета, завдання.
12. Види регіональної політики, завдання.
13. Механізм реалізації регіональної політики.
14. Законодавчо-нормативна база регіональної політики.
15. Система прогнозування, програмування і планування розвитку регіонів України.
16. Основні грошово-кредитні, податкові, цінові регулятори з боку держави регіональної політики.
17. Державні замовлення, інвестиції та інновації як важелі регіонального розвитку. Інвестиційний рейтинг регіонів України.
18. Регіональна політика Європейського союзу.
19. Природно-ресурсний потенціал, природні ресурси та їх класифікація.
20. Паливо-енергетичні, рудні, нерудні ресурси та їх потенціал в Україні.
21. Водні, земельні, лісові, рекреаційні ресурси та їх потенціал в Україні.
22. Трудові ресурси, трудовий потенціал України, демографічні передумови в регіональному аспекті.
23. Загальна характеристика паливо-енергетичного комплексу України, розміщення і регіональна структура.
24. Вугільна промисловість України, розміщення і регіональна структура.
25. Нафтова промисловість України, розміщення і регіональна структура.
26. Газова промисловість України, її структура і регіональний розвиток.

27. Електроенергетика України, регіональне розміщення і перспективи розвитку.
28. Загальна характеристика металургійного комплексу України, територіальна структура.
29. Чорна металургія України.
30. Кольорова металургія України.
31. Роль, особливості, умови розвитку машинобудівного комплексу України.
32. Фактори розміщення, територіальна структура та проблеми розвитку машинобудування України.
33. Роль, особливості, сировинна база хімічного комплексу України.
34. Галузевий склад, фактори розміщення, регіональна структура хімічного комплексу України.
35. Лісовиробничий комплекс України, розміщення і регіональна структура.
36. Будівельний комплекс України.
37. Легка промисловість України.
38. Комплекс з виробництва товарів народного споживання в Україні.
39. Комплекс соціальної інфраструктури та сфера послуг в Україні.
40. Загальна характеристика агропромислового комплексу, розміщення і регіональна структура, проблеми розвитку.
41. Спеціалізація Поліського агропромислового територіального комплексу.
42. Спеціалізація лісостепового агропромислового територіального комплексу.
43. Спеціалізація степового агропромислового територіального комплексу.
44. Харчова промисловість України.
45. Загальна характеристика транспортного комплексу України.
46. Особливості функціонування і розміщення окремих видів транспорту України.
47. Міжнародні економічні зв'язки України.
48. Україна в системі міжнародного поділу праці.
49. Економічна інтеграція України у формі економічних союзів.
50. Форми зовнішньоекономічної діяльності України.
51. Спеціальні (вільні) економічні зони в регіональній економіці України.
52. Транскордонне співробітництво регіонів України.
53. Міжнародні транспортні коридори на території України.
54. Наукові засади раціонального природокористування.
55. Екологічний моніторинг.
56. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища.
57. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.

4. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І НАВЧАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

4.1. Основна та додаткова література

Основна:

1. Голиков А.П., Олійник Я.В., Степаненко А.В. Вступ до економічної і соціальної географії: Підручник. - К. : Либідь, 1997. - 320 с.
2. Жук М.В., Козуль В.П., Розміщення продуктивних сил і економіка регіонів України: Навч. посібник. – Чернівці: Рута, 2002.
3. Заболоцький Б.Ф. Розміщення продуктивних сил України. Національна макроекономіка: Посібник. – К.: Академвидав, 2002. - 368 с.
4. Заставний Ф.Д. Географія України: У 2-х книжках. – Львів: Світ, 1994. - 472 с.
5. Іщук С.І. Розміщення продуктивних сил (Теорія, методи, практика) Вид. 5-те., доп. - К.: Європ. Ук-т, 2002. – 216 с.

Додаткова:

6. Розміщення продуктивних сил України (За ред. проф. Є.П. Кажана) – К.: Вища школа, 2004. – 468 с.
7. Розміщення продуктивних сил: Тестові завдання / (С.Я. Дорогунцов, С.І. Іщук, А.Б. Олійник, А.В. Степаненко. – К.: Т-во "Знання", 1999.- 73 с.
8. Розміщення продуктивних сил: Підручник / (За ред. В.В.Ковалевського, О.Л. Михайлова, В.Ф. Семенова - 4-е вид. випр.- К.: Т-во "Знання", КОО, 2001. – 351 с.
9. Руденко В.П. Природно-ресурсний потенціал України – К.: Либідь, 1994 Т.7.
10. Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 384 с.
11. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: Навч. посібник. - К.: Вища школа, 2000. – 223 с.
12. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Навч. посібник – К.: Вікар, 2001. – 377 с.
13. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Підручник.- К.: Вікар, 2006. – 396 с.
14. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: Навч. посібник.- К.: Знання, 2006. – 262 с.
15. Черняк Л.Г., Клиновий Д.В. Розміщення продуктивних сил України. Навч. посібник. –К.: ЦУЛ, 2002. – 470 с.